

Vergaderjaar 2018–2019

35 095 XIII

Wijziging van de begrotingsstaten van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (XIII), de begrotingsstaten van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en het Diergezondheidsfonds (F) voor het jaar 2018 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota)

Nr. 3

VERSLAG HOUDENDE EEN LIJST VAN VRAGEN EN ANTWOORDEN

Vastgesteld 17 december 2018

De vaste commissie voor Economische Zaken en Klimaat, belast met het voorbereidend onderzoek van dit voorstel van wet, heeft de eer verslag uit te brengen in de vorm van een lijst van vragen met de daarop gegeven antwoorden.

De vragen zijn op 6 december 2018 voorgelegd aan de Minister van Economische Zaken en Klimaat. Bij brief van 13 december 2018 zij ze door de Minister van Economische Zaken en Klimaat beantwoord.

Met de vaststelling van het verslag acht de commissie de openbare behandeling van het wetsvoorstel voldoende voorbereid.

De voorzitter van de commissie,
Diks

Adjunct-griffier van de commissie,
Kruithof

1. Hoe staat het met het operationele afbouwplan van de gaswinning, kan dit verder worden toegelicht?

Na de ingebruikname van de stikstofinstallatie bij Zuidbroek, voorzien in 2022, kan de gaswinning uit het Groningenveld naar lagere niveaus van enkele miljarden Nm³ per jaar. Voor de nog benodigde inzet na 2022 en de definitieve beëindiging van de gaswinning uit het Groningenveld wordt momenteel een operationeel afbouwplan uitgewerkt. In dit operationeel afbouwplan wordt concreet uitgewerkt hoe de resterende periode tot beëindiging van de gaswinning eruit zal zien, en hoe de verschillende productieclusters en gasopslagen in deze periode zo goed mogelijk kunnen worden ingezet. Daarbij wordt gekeken naar aspecten van veiligheid en hoeveel capaciteit er op termijn nodig is om ook op de leveringszekerheid op een zeer koud dagdeel met een hoge piekvraag te blijven borgen. Dit geeft ook meer inzicht in de afweging wanneer of onder welke voorwaarden bepaalde productieclusters definitief gesloten kunnen worden. Het ministerie zal in ieder geval SodM, GTS, NAM, en haar aandeelhouders Shell en ExxonMobil (NAM is namelijk eigenaar van veel productiemiddelen) betrekken bij het opstellen van het operationele afbouwplan.

2. Worden de gesloten gasputten rondom Loppersum al ontmanteld? Zo nee, wanneer gaat dat starten en wanneer zal dat afgerond zijn?

Ik heb de NAM onlangs toestemming gegeven om vijf clusters in de Loppersumregio definitief buiten gebruik te stellen, omdat deze clusters niet meer nodig zijn voor de leveringszekerheid. NAM is inmiddels gestart met de voorbereidingen voor ontmantelen en opruimen en is van plan om in de loop van 2019 met de werkzaamheden te beginnen.

3. Waarom worden er slechts negen bedrijven verplicht om over te schakelen van laagcalorisch naar hoogcalorisch gas en waarom niet alle 170 bedrijven die u eerder heeft aangeschreven?

Zoals ik in mijn brief van 3 december jl. (Kamerstuk 33 529, nr. 536) heb aangegeven, kan het basispad naar de huidige inzichten worden gehaald. De realisatie van een extra stikstofinstallatie in Zuidbroek verloopt voorspoedig. Naar verwachting is deze installatie conform de planning in het eerste kwartaal van 2022 operationeel. Het ziet ernaar uit dat de in de brief van 29 maart genoemde additionele mogelijkheden om de export van laagcalorisch gas naar Duitsland versneld af te bouwen en de inkoop van extra stikstof door GTS (vanaf het eerste kwartaal van 2020) worden gerealiseerd.

Als alle maatregelen naar verwachting verlopen zal na 2022 de productie uit het Groningenveld nog slechts in beperkte mate nodig zijn. Voor een groot deel van het jaar is er dan zoveel geconverteerd hoogcalorisch gas beschikbaar dat er geen Groningengas nodig is om de aangeslotenen te voorzien van laagcalorisch gas. Hierdoor heeft ombouw van grootverbruikers na 2022 ook nog maar een heel beperkt effect op de reductie van de gaswinning uit het Groningenveld. Voor het behalen van het basispad is het wel essentieel dat de grootste verbruikers, met een verbruik van meer dan 100 miljoen Nm³ per jaar, voor oktober 2022 van het laagcalorisch gas afschakelen (dit betreft nu negen bedrijven). In combinatie met de overige maatregelen uit het basispad en de aangekondigde additionele maatregelen kan hiermee minimaal dezelfde daling van gaswinning gerealiseerd worden als eerder aangekondigd in de kamerbrief van 29 maart jl. Dat draagt bij aan het zo snel mogelijk terugbrengen van het

winningsniveau uit het Groningenveld, conform het SodM advies naar aanleiding van de aardbeving in Zeerijp.

Bovenstaande ontwikkelingen maakt het mogelijk om, in sterkere mate dan voorzien in het basispad van 29 maart, in te zetten op directe verduurzaming van een grote groep grootverbruikers. Deze bedrijven hoeven dan niet eerst de tussenstap van conversie naar hoogcalorisch gas te nemen. Hiermee worden onnodige maatschappelijke en bedrijfsmatige kosten voorkomen, en leveren deze bedrijven tegelijkertijd een bijdrage aan de doelstellingen uit het Klimaatakkoord.

Uiterlijk in april 2019 zal duidelijk worden of de additionele maatregelen definitief gerealiseerd kunnen worden, en of de verplichting voor enkel de grootverbruikers met een verbruik boven de 100 miljoen Nm³ per jaar voldoende zal zijn met het oog op een spoedig mogelijk beëindiging van de gaswinning uit het Groningenveld.

4. Kan de afbouw van de gaswinning alsnog in de wet worden vastgelegd?

De wet Minimalisering van de gaswinning uit het Groningenveld zorgt ervoor dat ik effectief kan sturen op de beëindiging van de gaswinning uit het Groningenveld. In de wet is geborgd dat de NAM niet meer gas mag winnen uit het Groningenveld dan nodig is: De NAM krijgt met de wijziging een winningsplicht om niet meer te winnen dan noodzakelijk is voor de leveringszekerheid, maar ook niet minder. Landelijk netbeheerder GTS moet eerst alle andere middelen inzetten om aan de vraag naar laagcalorisch gas te voldoen. De NAM stelt ieder jaar een operationele strategie op, waarin de NAM rekening houdt met het uitgangspunt nooit meer dan nodig. Als aan dit principe wordt voldaan, stel ik de strategie vast. Deze werkwijze biedt meer ruimte om jaarlijks nieuwe inzichten mee te nemen dan een in de wet vastgelegd afbouwpad zou doen.

5. Is het met betrekking tot de tijdelijke begrotingsreserve voor eventuele maatregelen voor aanvullende CO₂-reductie mogelijk om dit via het klimaatakkoord te realiseren en om het budget dan daarvoor te reserveren?

De klimaatafspraken uit het Regeerakkoord en het te sluiten Klimaatakkoord betreffen belangrijke versnellers van het klimaatbeleid in Nederland, en het is mogelijk dat ook deze kabinetsperiode al aanvullende maatregelen genomen worden om de CO₂-uitstoot te verminderen. De middelen in deze begrotingsreserve kunnen worden aangewend om deze eventuele aanvullende maatregelen te realiseren.

6. Wie controleert de doelmatigheid van de toegekende subsidies binnen de Mkb-innovatiestimulering Regio en Topsectoren (MIT)?

Elke vijf jaar worden subsidieregelingen geëvalueerd door een onafhankelijk onderzoeksbureau. Op basis van de uitkomsten wordt bepaald of de regeling wordt verlengd. In deze evaluatie staat de doelmatigheid en effectiviteit van de subsidie centraal. De MIT werd in 2017 geëvalueerd. De eerstvolgende evaluatie van de MIT zal uiterlijk in 2022 plaatsvinden. Tussentijds wordt informatie over projecten bijgehouden door de RVO.nl. Jaarlijks wordt bovendien door Rijk en regio bezien in hoeverre de doelen worden bereikt en of er aanleiding is voor het aanpassen van de regeling.

7. Op basis van welke criteria wordt de doelmatigheid van de toegekende subsidies binnen de MIT bepaald?

In de MIT-evaluatie van 2017 is de effectiviteit en de doelmatigheid van deze regeling onderzocht. De conclusies over de doelmatigheid werden gebaseerd op onderzoek naar de financiële voorwaarde (omvang van de subsidie), de efficiëntie van de uitvoering en de administratieve lasten bij de aanvragers.

8. Hoe wordt bepaald welk budget iedere afzonderlijke provincie krijgt met betrekking tot de MIT?

De afspraken met de provincies over de uitvoering van de MIT-regeling zijn vastgelegd in de MKB-samenwerkingsagenda 2018–2019 (Kamerstuk 2018D37180, 29 juni 2018). De MIT-regeling bestaat uit een landelijk en een decentraal deel. Ieder jaar worden met de provincies financiële afspraken gemaakt over de omvang en verdeling van het decentrale deel van de MIT. De basis voor deze verdeling ligt in de verdeelsleutel zoals deze wordt toegepast bij het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) en van de middelen die de afzonderlijke provincies beschikbaar stellen. In 2018 was de EZK-bijdrage aan het decentrale deel € 23,9 mln.

9. Wat voor effect heeft de onderbenutting van de SDE+ regeling op de begroting?

De begrotingsreserve voor duurzame energie is bestemd voor onbesteed gebleven middelen als gevolg van vertraging bij of het niet doorgaan van projecten waaraan subsidie is toegekend op basis van de MEP, de SDE, de SDE+, ISDE of HER. Via de reserve blijven deze middelen ook in de toekomst beschikbaar voor het stimuleren van hernieuwbare energieproductie. Volgens de begrotingsregels leiden de stortingen in de begrotingsreserve als gevolg van onderbenutting tot belasting van het uitgavenplafond van de rijksbegroting.

10. Welke bedrijven worden gecompenseerd vanuit de compensatie Energie-intensieve Bedrijven gegeven en hoeveel compensatie krijgen zij per bedrijf?

De subsidieregeling indirecte emissiekosten ETS biedt energie-intensieve bedrijven financiële compensatie voor hogere elektriciteitskosten als gevolg van de emissiehandel in CO₂-rechten. Alleen bedrijven in sectoren die geacht worden bloot te staan aan een significant CO₂-weglekrisico ten gevolge van de in elektriciteitsprijzen doorberekende ETS-kosten, komen in aanmerking voor de subsidieregeling. Dit betreft bedrijven in 15 specifieke sectoren die zijn omschreven in de beleidsevaluatie die uitgevoerd is in 2017 (Kamerstuk 30 196, nummer 569).

Bedrijven ontvangen geen vast bedrag als compensatie. De berekening van de compensatie gebeurt aan de hand van een formule met daarin de CO₂-emissiefactor, de referentieoutput van het product (gemiddelde productie per jaar), het elektriciteitsverbruik in MWh/t product (efficiency benchmark) en de prijs van de emissierechten.

11. Wat is de dekking van de Begrotingsreserve Maatregelen voor CO₂-reductie?

Eind 2018 is duidelijk geworden dat er gedurende het jaar financiële ruimte binnen de Rijksbegroting is ontstaan. Een deel van die financiële ruimte is ingezet als dekking voor deze begrotingsreserve.

12. Heeft u al een idee waar de Begrotingsreserve Maatregelen voor CO₂-reductie mogelijk aan kan worden besteed?

14. Wat zijn volgens u mogelijke maatregelen waar de Begrotingsreserve Maatregelen voor CO₂-reductie aan kan worden besteed, kunt u dit uitsplitsen in megaton CO₂-winst per maatregel?

15. Kan er iets gezegd worden over de bestemming van de 500 miljoen klimaatreserve, welke ideeën bestaan er al?

16. Gaat de klimaatreserve bijvoorbeeld naar de grootverbruikers van gas? Zo ja, wordt er dan onderscheid gemaakt in soorten industrie?

17. Gaat de klimaatreserve naar Carbon Capture en Storage (CCS)?

Antwoord vragen 12, 14, 15, 16, 17

Op dit moment is nog niet bekend waar de middelen voor zullen worden ingezet. Het kabinet heeft de middelen om die reden gereserveerd onder een brede begrotingsreserve en zal op basis van een nadere inventarisatie van eventueel benodigde aanvullende maatregelen bekijken waaraan deze middelen zouden moeten worden besteed. Een analyse van de effecten van die maatregelen op de CO₂-uitstoot is onderdeel van deze inventarisatie.

13. Hoe wordt besloten waar de middelen uit de Begrotingsreserve Maatregelen voor CO₂-reductie aan worden besteed?

De begrotingsreserve Maatregelen voor CO₂-reductie staat onder voorafgaand toezicht van het Ministerie van Financiën. Onttrekking van middelen uit de reserve moet vooraf door het Ministerie van Financiën goedgekeurd worden. Daarbij wordt getoetst op doeltreffendheid en doelmatigheid. Op dit moment vindt er nog besluitvorming plaats over de precieze vormgeving van dit voorafgaand toezicht. Onder deze besluitvorming valt ook het vormgeven van de communicatie naar de Kamer betreffende doeltreffendheid en doelmatigheid.